

Året er 1874

Orla Poulsen

Vi er på en udflugtstur i plantagen Christiansgave. Mødre eller barnepiger med barnevogne og småbørn færdes på stien foran den buste af Frederik den 7., der blev opstillet i 1866. Påklædningen krinoline. Lige bag plantagen snor Plantagevej sig og udenfor billedet t.v. må Realskolen (Plantagehuset) ligge. Bag busten kan man se den store gavl fra pakhuset på matrikelnummer 60 a. Pakhuset, der nu er nyrestaureret, har gavl op mod bækken, der løber åben gennem byen, som det også fremgår af billedet fra havnen. Husene til venstre må være de første huse i Nørregade, og den store tagflade midt på billedet til højre kan være købmandsgården ved indkørslen til Nørregade. I det fjerne står Mellem Mølle og knejser i det nøgne terræn bagved sygehuset..

Turisterne står ikke og kigger på Jens Peter Jacobsens grav, og der skimtes heller ingen berusere på kirkegården. Det hører en senere tid til. Her er Jens Peter stadig i live – det er nemlig kun få måneder siden, at Georg Brandes sammen med en enig københavns presse, har skamrost Thisted-drengens naturalistiske gennembrudsværk ”Mogens”. Menighedsrådet kan glæde sig over det kønne syn af den netop nyrestaurerede – og nykalkede – kirke på en stort set træfri kirkegård. Uret mod syd mangler! Ved korets nærmeste stræbepille udgår et hegn mod øst. På ældre kort synes kirkegården at gå helt ud mod Vestergade. Måske er hegnet resultatet af en regulering af anlægget skabt ved rådhusbyggeriet?

Et smukt billede af arkitekt Bindesbøls oprindelige udgave af rådhuset: Vinduernes størrelse er her fra kælder og opefter afpasset til proportionerne, og taget er af teglsten. I kælderens arresten, i stuen herredsfogedkontor, på 1. sal bor byens råd: Den udøvende, dømmende og lovgivende magt (i al beskedenhed!). I fotografiets venstre kant en snip af manufakturhandler Brinkmanns gård – og til højre på hjørnet af Vestergade og Kirkestræde møder man den høje indgangsdør til den nyetablerede manufakturhandler A. Tachau. Bortset fra Rådhuset er den arkitektoniske stil fra Storegade også gennemført her.

De fotografier, der bringes på disse sider, er blandt de allerældste fotografiske gengivelser af Thisted by.

Der var mange fotografer i Thisted frem mod århundredeskiftet, men antallet af bevarede fotografier med motiver hentet fra gaden og livet i almindelighed er lille. De allerfleste fotografer gav sig af med portrætfotografering.

Den gamle Realskole på Plantagevej, der er opført 1856. Her står den som den var oprindelig og inden etagepåbygningen i 1897. Ejendommen benyttes nu som medborgerhus "Plantagehuset".

Før midten af 1880'erne hører fotos af gade-/arbejdsmiljøer fra Thy til sjældenhederne. Derfor er det ikke hver dag, at der dukker ukendte fotografier frem af gemmerne. Men det sker.

Storegade uden vimpler, monumentbænke, gågadebelægning, skilteskov og indianerlook. Bare Storegade – byens ældste gade – dengang byens befolkning vidste, at skomager N. C. Redsted boede til venstre i nr. 14 og skomager J. C. Johansen i nr. 12, at Borgerskolen var i den store hvide bygning på hjørnet af Havnestræde. Og skulle man en vinterdag alligevel være i tvivl, er der opsat en tranlampe til at orientere sig efter. I nr. 8 boede guldsmed Brinch og øverst – i nr. 6 – lå en gammel købmandsgård, hvor bl.a. amtmand G. Faye havde boet – og som kort herefter skulle blive til gæstgivergården "Thy". Til højre ligger købmand F. F. Bahnners gård. I gadespejlene kan man rigtig følge med i, hvem der færdes i gaden.

Hos en københavnsk marskandiser fandt en forhenværende morsingbo et rødt album med "Fotos fra Thisted" graveret på forsiden. Andre oplysninger var der ikke. Hun købte albummet og bragte det med nordpå.

Af de ti fotografiske prospekter var der blot eet, som i forvejen var indgået i samlinger på museet og lokalhistorisk arkiv. De ni øvrige billeder, som var i det røde album, var "ukendte".

Hvem fotografen er kan ikke fastslås med sikkerhed. Det kan være en omrejsende fotograf, der er ophavsmanden; mere sandsynligt er det dog, at det har været én af de herboende fotografer, der har ladet

Hjuldampere Ørnen, der sejlede på rute til Thisted, ligger på sin plads ved pakhuset vest i havnen. En mængde varer i kasser, tønder og sække er ved at blive lossat fra kajens plankedække. En herre med høj hat er på vej derhen. Måske er han et øjeblik standset op på den lille træbro, der fører over åens udløb til havnebassinnet. Åen er ikke synligt på billedet, men den snor sig ud langs med det gamle havnekontor fra 1855. Det lille firkantede hus bag ved vandringsmanden er kogehuset, hvor sømændene dels kunne tilberede mad, dels smelte beg. Brug af åben ild var forbudt. I forgrunden kigger fotografen hen over taget på farverhuset og ned mod den gamle skibsbyggerplads med slæbested og sliske. Der ligger tømmer og under svedekassen på ben vokser ukrudtet. I baggrunden ligger præstegården med sine takkede gavle og den gamle toldbod, der blev nedrevet 1884. Bagest til venstre er købmand C. Jacobsens gård – og naboen: Jernstøberiet. De store poppeltræer til højre står i en have foran Hotel Aalborg. Poplerne blev fældet i maj 1874. Vejen er Strandgade og billedet er en umiddelbar fortsættelse af fotografiet fra havnen. I midten træder en smuk gavlfrem. Det er østenden af det gamle magasinhus – eller tiendeladen. Vejen går hen til "Korsgade-krydset". Østergade drejer fra umiddelbart efter det 2-etagers hus i forgrunden.

albummet fremstille med videresalg for øje.

I så fald må oprindelsen søges enten hos fotograf Johan Frederik Braae, der var fotograf i Thisted fra 1868 til 1875 – eller fotograf Andreas Nikolaj Høeg, der var fotograf i Thisted fra 1873 til 1886. Netop Høeg annoncerer med salg af prospekter.

Kapellet på Søndre Kirkegård, der blev bygget 1870. Kirkegårdsjorden var før 1857 et tilligende til konsul J. L. Griishages gård på Frederiksgade (Hotel Thisted). Da jernbanen kom i 1882 blev en del af grunden eksproprieret til brug for statsbanerne.

Grunden til, at det må være én af disse to, er, at billederne sandsynligvis har været taget lige omkring 1874. Dermed er de blandt de allerældste af slagsen fra Thisted.

Billederne giver umiddelbart indtryk af et bymiljø, hvor stilen er ”ren”, og hvor den individuelle trang til at markere sig gennem nye arkitektoniske udtryk og facadeudsmykninger endnu ikke er slået igennem. Det er Thisted i de store købmandsgårdes tid: Før stuk og detailhandel kom til at dominere billedet.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred 1989, side 103-110).